

Соціальна реформа посилить адресність підтримки незахищених громадян

Президентом України задекларовано десятирічну програму глибоких економічних реформ. Усі вони мають на меті поліпшення життя людей та посилення соціального захисту в нашій країні. Хоча це не означає, що й сама соціальна сфера не буде реформуватися. Цей процес вже розпочато. Головний його принцип - підвищення адресності та збільшення ефективності існуючої системи соцзахисту.

Посилення адресності соціальної підтримки населення шляхом врахування доходів при наданні всіх видів допомоги, а також при наданні пільг (за винятком пільг особам, які мають виняткові заслуги перед Батьківщиною - ветерани війни, Герої, ліквідатори аварії на ЧАЕС). Важливо здійснювати надання соціальної допомоги та пільг на оплату житлово-комунальних, транспортних послуг та послуг зв'язку за встановленими нормами їх споживання.

Основне завдання соціального захисту полягає у підтримці найбільш вразливих громадян шляхом спрямування коштів найбільш нужденним верствам населення та виключення із системи соцзахисту заможніших сімей, які мають достатньо ресурсів для підтримки своєї родини.

Міністерством соціальної політики України підготовлено і подано на розгляд уряду проект Закону України щодо унормування надання пільг з оплати житлово-комунальних послуг.

Сьогодні, згідно з чинним законодавством, понад 7 млн отримувачів пільг з оплати житлово-комунальних послуг, зокрема, ветерани війни, "чорнобильці", діти війни, користуються такими пільгами у межах норм споживання. Водночас, для майже 200 тис. осіб (пенсіонери з числа працівників міліції, слідчих прокуратури, медичних працівників сільської місцевості) надання таких пільг не обмежується нормами. Прийняття законопроекту дасть змогу створити для всіх рівні умови.

Готується до подання на розгляд уряду також законопроект щодо унормування надання пільг з оплати послуг зв'язку, яким передбачається надавати усім пільговим категоріям громадян знижку абонентної плати за користування телефоном - як це встановлено для ветеранів війни, жертв нацистських переслідувань, багатодітних сімей.

Найближчим часом будуть розглядатися питання щодо створення системи адресного надання пільг, а саме тим категоріям громадян, які найбільш їх потребують.

Українське законодавство передбачає надання надзвичайно широкого кола пільг та видів державної допомоги багатьом категоріям громадян. Право на пільги має близько третини населення країни.

Кожна друга сім'я в Україні із 17,2 млн сімей одержує державну підтримку у вигляді державної допомоги, пільг з оплати житлово-комунальних послуг та житлових субсидій.

Програмою економічних реформ України на 2010 - 2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" визначено завдання щодо забезпечення обліку транспортних послуг, у тому числі наданих пільговим категоріям громадян, а також запровадження електронної соціальної картки. Така соціальна картка зараз опробовується в окремих областях України.

Багато країн у світі та найближчі наші сусіди, у тому числі Росія, впроваджують у своїх регіонах електронні соціальні картки, які забезпечують систему чіткого обліку наданих пільг і високий ступень адресності серед їх одержувачів.

В Україні, відповідно до рішення уряду, координатором робіт із запровадження соціальної картки визначено Міністерство фінансів, яким розроблено проект Концепції Державної цільової програми створення єдиної інформаційно-аналітичної системи обліку та управління коштами соціальної сфери з використанням електронної соціальної картки на 2010-2013 роки.

Основною метою програми є запровадження на основі сучасних інформаційних технологій механізму обліку соціальних пільг та забезпечення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, що виділяються на соціальні потреби.

Міністерство соціальної політики України активно співпрацює у цьому напрямку з Міністерством фінансів та іншими органами виконавчої влади, оскільки має суттєві напрацювання та практичний досвід у сфері забезпечення надання соціальних пільг та обліку пільговиків.

Щодо ідеї монетизації пільг. На даний час Міністерство працює в напрямку підвищення адресності. Нині міністерство проводить ревізію всіх пільг, щоб детально проаналізувати, хто з пільговиків потребує соціального захисту, а хто - у змозі дати собі раду сам, оскільки його статки є доволі високими.

У нашій країні громадянин, отримавши пільговий статус, використовує його незалежно від свого доходу та матеріального стану. Відсутня будь-яка різниця між пільговиком, який має доходи у вигляді заробітної плати чи пенсії на рівні 10 прожиткових мінімумів, і пільговиком, розмір доходів якого не набагато більший за прожитковий мінімум.

Добробут громадян не впливає на їхнє право користуватися державною підтримкою у вигляді пільг як на безкоштовний проїзд у транспорті загального користування, так і на пільги з оплати житлово-комунальних послуг.

Тим часом, у всіх розвинутих країнах система пільг побудована іншим чином: ті, хто має високий дохід, втрачають право користуватися системою пільг.

Робота повинна бути спрямована таким чином, щоб забезпечити належними державними гарантіями в першу чергу людину, якій ці пільги справді потрібні.

Для прикладу.

В одному з міст Дніпропетровської області був проведений пілотний проект обліку пільг на користування громадським транспортом. Маршрутки та автобуси були обладнані електронними пристроями, а всім пільговикам роздані електронні картки, котрими вони реєструвалися при вході. Виявилося, що розрахункова величина в 12 млн гривень, котра до цього декларувалася місцевими перевізниками та виставлялася у вигляді рахунків місцевому бюджету нібито за перевезення пільговиків, є вдвічі завищеною. За перше півріччя, завдяки електронному обліку всіх поїздок ветеранів, пенсіонерів та інших категорій, що мають право на безкоштовний проїзд, вдалося "зчитати з карток" менше 3 млн гривень. А вже в другому півріччі водії маршруток ледь не силою затягували до себе пенсіонерів, пропонуючи їх безкоштовно підвезти. І за підсумками року вони вийшли на 6 мільйонів гривень. При цьому все одно - економія становила 50%.

Така картина різко відрізняється від нашого міста, де пенсіонерів та пільговиків часто не хочуть пускати до авто- та електротранспорту, мотивуючи тим, що грошей, котрі перевізники отримують від бюджету, недостатньо.

Це - яскравий приклад економії бюджетних коштів за рахунок підвищення адресності допомоги. Щодо монетизації, та на погляд Міністерства: це якби ми роздали всім пільговикам по 5 грн на місяць до їх пенсій за віком чи по інвалідності. І лежачі хворі за місяць жодного разу не скористалися б послугами транспорту, а пенсіонерові, що працює чи їде щодня по продукти дві зупинки, їх просто не вистачило б. У результаті мали б чимало невдоволених.

Сьогодні створено комп'ютеризовану інформаційну систему "Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги" (ЄДАРП), яка підтримується в актуальному стані і забезпечує фактичний облік наданих пільг з оплати житлово-комунальних послуг, послуг зв'язку, на придбання твердого палива і скрапленого газу.

На стадії завершення запровадження в промислову експлуатацію є Інформаційно-аналітична система соціального захисту населення, яка покликана забезпечити роботу наших управлінь в єдиному програмно-аналітичному просторі.

Це та необхідна база, що дасть змогу забезпечити ефективність прийняття рішень під час удосконалення системи соціальної підтримки населення.

Щодо монетизації окремих видів пільг, то на думку Міністерства адресність у більшості випадків є набагато кращою відповіддю для наших незахищених громадян.